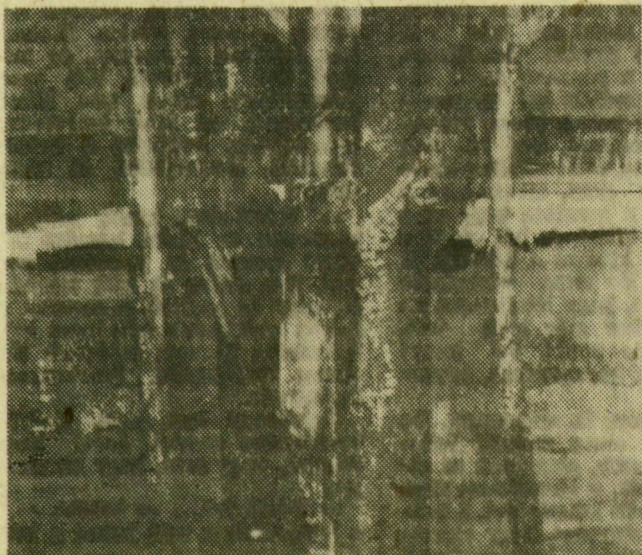
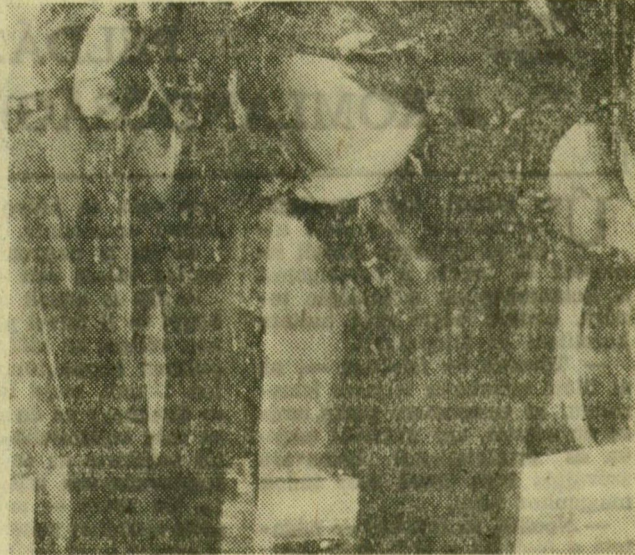

Fatörzsek

Fészek

Madárcseresznyefák

ZOMBORI LÁSZLÓ MŰHELYÉBEN

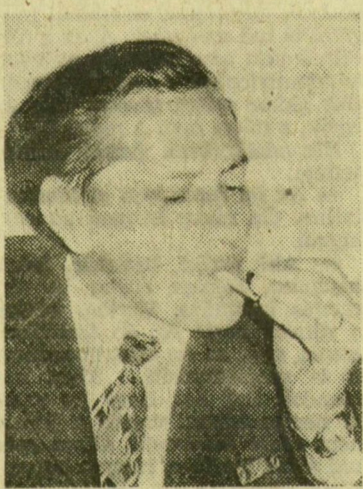
Sajátos valósággrész élményeit festi Zombori László. Az Alföld végtelenbe vesző, paraszti arckokat és tenyereket kérgesítő és a munkás- és értelmiséglaktá város különös találkozási pontján alakul ki az az emberi környezet, amely elsőként ösztönösen, ma pedig tudatosan és talán véglegesen mozgatja Zombori ecsetjét. Az oly sokszor és sokak által megénekelt külváros ez, a város széle, a város pereme. Ennek a tájnak kétarcúsága, az itt élő emberek kételtűsége az alapélmények legmélyebb nyúló gyökerei. Itt nem kalandozhat végtelenbe a szem, nem magányos tanyák jelentik az ember jelenlétét. Itt kerítések választják el az emberi hajlékokat, itt különleges tiszteltetés nőnek a fák, ágaik közé veszik a napot, ide elér az üzemek és gyárak füstje, itt egymásra nyílnak az ablakok, egymás mellé szorultak az emberek, közösködnek gondjaikkal, örömeikkel. Azok az emberek, akik a gyárban ledolgozott munka után vállukra vették a kapát, kaszát, a körtöltés mögötti tenyérnyi földet éltek a végezhethetetlen munkálkodást.

— Élményeim, melyek indították voltak és táplálóm ma, nem éltek bennem mindig ilyen erősen, ilyen meghatározó indulattal. Csak az utóbbi években törtek elő talán már az ösztönökből. Dolgos délutánokra emlékeztem, kukoricásokra és napraforgóföldekre, meleg és ismerős házacs-kákra, mohos kerítésekre, fatörzskérekre, repedt üvegű kis ablakokba, madárfészekre. A kapcsolatot a városzélel, a szántók és gyárkérmények találkozási pontjával ma is elő, elevenen ható.

Zombori László ennek a kapcsolathoz nem a külsőségeiben feltáruló látványt festi, hanem ennek a tájnak mélyeséges embersége érdekli. A napsugaras kis házakban, a vállnyi magas kerítésekben, az átkarolható fatörzsekben, az emberszemablakokban a humanizált harmóniát, az emberléptékű világot keresi. Házak, házfalak, kapuajlak, kerítések, fák — ezek Zombori festői témái. Egy szűk sávnyi világrész, melyet reflektoroz. Ennek a tájnak mélyeségeit keresi, s ezen keresztül saját festőiségének mélyeségeit is.

— En ilyen környezetben nőttem fel. E házakat nemcsak kívülről ismerem, nemcsak építését és szerkezetét, de ízelt, színeit, illatát és hangjait is tudom. Felszámolásuk nem fájdalom számomra, hanem ismeretük példa — az új környezetben is az ezekben megismert harmóniát kutatom.

Zombori tájai műtermé festő-állványán születtek, mégis ezer szállal kötődnek ahhoz a megélt valósághoz, melyekből találkoznak. Egy-egy fakéreg, faldarab, falevelrészlet izgalmas színélménye megtermékenyíti fes-

tői képzeletét, és ez képsorok folyamataiban teljesedik ki. A természet legszebb színei — sárgák, barnák, tompazöldek — alkotják színvilágának gerincét.

— Az elvontnak, az absztrakt-nak tűnő jelenségeket is a természet kínálja. Az absztrakciót addig érzem számomra hitelesnek, míg egyértelmű jelentést közvetítenek a nézőknek. A teljesen elvont képekkel még nem találom kontaktust. A festészet ma már nem stíluskérdés. Éppen ezért nem a stílus izgat, hanem a kifejezés tisztaságára töreksem.

A Fatörzsek című képén egy nyárfák törzsének költőien megfestett részlete látható. Szinte nagyító alá tett kéregtanulmány. Tisztelgés a természet alkotása előtt. A Fészek című képen a fa már csak ürügy. A kép közepén elhelyezett függőleges teteje egyrészt választja a festmény horizontális síkjaira, másrészt ürügy a fészében ülő madár megfestésére. A Madárcseresznyefák című festményén már szinte nem is fákát festett. A tépettség, a zaklatottság, a nyugtalanság, a fölsejlt remény, az erőgyűjtés és újbóli nekirugaszkodás naponta öldöklő harcáról szól. A konkrét itt jelképes értelmet nyer, általánosítható mondanót segít.

Műtermének falán öreg falóra. Ez készítette arra, hogy az óra konkrét látványából kiindulva, az idő problémájával is foglalkozzon. Több „órás” képet festett, s szinte minden új alkotás az absztrakció, az általánosság felé haladás újabb és újabb lépcsőfoka. Az óra látványában keresi az idő megfoghatatlan viszonyait, emberre vonatkozó hatásait. Korunkban, a „gyorsuló idő” napjaiban egyik szorító, gondolkodásra és tettekhez készítő motívum az idő. Az óra ennek jelképe. E jelkép felbontásával, majd új törvények szerint való szintézisével keresi Zombori László e különös jelenség kepi megfogalmazhatóságának lehetőségeit. A szorító, a rohanó, a folytoposan múlt és megálló idő képi kifejezés módját.

TANDI LAJOS

No öcsi, akár van öt perced, akár nincs, most szépen visszaragadsz erre az ülőkére, és végigfűleled, amit még föltálok. Egy korsót? Jó, kaphatsz még egy utolsóval. De most aztán csiba, és semmi tátogás!

Szóval ott kezdtem, hogy a nyáron bifiztettem egy jugó útra. Tudod, hogy nem szeretem az ilyen közös csámborgásokat, ahol mindennap kicentizik a reggeli szalámit, meg ahol szájat kell tátani minden toronyra, de hát különben annyi semmire sem jó lötyögéssel jár egy ilyen tengeri túra, hogy rászántam magam: bandában utazom, majd eltelik az a tíz nap. Különben is, a víz a fontos! Meg Dubrovnik, azokkal a tányér színű kőházaival...

Rosszabbat vártam, de végül is egészen jó társulat jött össze. Volt ugyan egy-két mozdonyfárasztó házaspár, aki lecsúzdázta a maga fél kiló húsos szalonját minden kosztolás után, de hát tulajdonképpen jót tettek az örökös bicskaemlegetéssel: legalább tudott min szórakozni az értelmesebbje.

Eppen az egyik ilyen puffancs anyus hozott össze Icuval, akiről mesélni akarok.

Ez már odalent Dubrovnikban történt. Kint laktunk Lepadon — ez a kavicsos strand körül épült új negyed —, és ahol etettek bennünket, a faházak kemping ebédlőjében, a későn jövők repetát is kaptak. Hát ez a mázsás Mariska úgy fél három körül mindig odaküldte a pulthoz azt a másfél mázsás urát, hogy cvej perszón; aztán meg ő állt oda a találó szakács elé, hogy ejn porció és repeta is bite.

Mindjárt első nap így csinálták, és mindjárt a második nap egyszerre vettük észre, ahogy az asztal alatt szétkapargatták a kosztot. En nem tudom miért, de ahogy a madonna a terítő alá nyúlt, összenéztünk Icuval, és amikor délután, fürdés közben odakialtottam neki, hogy repeta bite, szép csendesen lefordult a gumimatracról, úgy nevetett.

Attól kezdve együtt jártunk. Nem duruzsoltam neki, hogy így meg úgy, és még a sörszámlát is külön-külön fizettük, de hát ő is csak kifeküdt minden délelőtt arra a lapos kőre, és amikor én értem hamarabb oda, tudtam, hogy nem hiába várom.

Igy aztán gondolhatod, hogy milyen izés volt látni, ahogy avval a dagi bőrdíjával kislattyog a Keletiből, meg hallani, ahogy visszaduruzsolja: most már nix repeta, és nix perszón...

Hát persze, hogy megírtam neki: azért eszünk mi még krumpolit egymás tányérjából! És amikor végre Pestre küldtek, azonnal megceruzáztam, hogy a jövő pénteken délután ötkor az Erzsébet szörövényben.

Tudod, hogy az ötvenhatban megpattant keresztapámon kívül nemigen szoktam mástól levelet kapni, így aztán gondolhatod, hogy mekkorát néztem, amikor ezt a telebélyegzett izét a postás Feri indulása előtt a kezembe nyomta.

Itt a cetli, amit tisztelt címemre irányítottak!

Nem tudod elolvasni? Nekem is vagy két estembe telt, amíg kibarkóbtam az egészet...

No, fűleld csak! Tisztelt Uram! Ez addig totál jó, mert a pincér Páli bácsin kívül még senki nem mondta nekem, hogy uram. És ami ezután jön, az se kutyá! Nagyon kérem Önt — mármint tisztelt uraságomat —, hogy levelem maradjon titokban. Egy agódó anya vagyok — egy gével

Akácz
László

SZEGÉNY ICA

—, aki szeretnék. Öszinte felvilágosítást kapni gyermekem oda-lenti viselkedéséről. Kisleányom mesélte, hogy akkor este Ön egy külföldi férfi karjaiba kényszerítette őt — kényszerítettem? Mondtam neki, hogy ha már annyira pislog rá az a svéd, hát egy fordulóra elmehet vele —, majd pedig mértéktelenül italoztatta. Mértéktelenül? Akkor már sajnos, csak nyalogattuk a pivókát, úgy összement a bukszánk. Meg hogy én, meg hogy ő, meg hogy ez, meg hogy az...

Persze, hogy azt gondoltam, amit te most: hogy vicc az egész! Hogy Icu valamelyik barátnőjével gépelte tele ezt a papírt, hogy majd, ha odafönt találko-zunk, pukkadjunk egy jót.

Es most légy szíves legalább bokáig ledöbbsenni, mint ahogy én is ledöbbsentem akkor. Az anyuka levelét tényleg az anyuka írta!

Ülök az Erzsébetben, szeretgetem az ügyeletes korsót, amikor egy félórás késéssel beállít a kontyos. Kontyos? Mintha éppen akkor húzták volna ki a tus alól, olyan gyalult a haja, és a szemén is látszik, hogy legalább reggel óta zsebkendőzi.

Na, mi a baj, kismadonna — kérdezem —, talán nagyon sokára jött meg a te legkedvesebb Fődezsód?

De ám semmi nyakba rózsám, hogy így meg úgy, annyi idő után.

Aztán meg mondom, hogy jaj de jó kis vadmalac levelet írtál.

Hát erre kezdett el bögni, és erre mondta, hogy azt az ízét nem ő, hanem a jó mamája... Mert neki fölöllőzzák minden levelét, és amit ő küld, azt is muszáj mindig megmutatni. És amikor a postás a borszatyrából kivette az enyémet, hát azonnal ment a házi magnó, hogy ki küldte, honnan küldte, és mi ez a levelezés egyáltalán. Aztán meg gyorsan a borítékba, amit itt szorongatok...

Beletöltöztem két korsócskával szegény kis gyalultfejűbe, és amikor már látszott rajta, ő is úgy érzi: nem a festett fapadon nyomorgunk, hanem arról a lapos szikláról lógatjuk a lábunkat, mondtam, hogy muzsikáljon már valamit a famíliájáról.

Hát öcsi, ha én azt most mind elmikrofonoznám, amit akkor hallottam! Ha én azt most mind sorban katt-katt, amit akkor szegény Icu elmondott!

Ez a levélölözés még csak zérus. De az, hogy tizenkilenc éves léte még a randevújára is elkísérgeti a mamája, már egy téboly. Ne huhogj, öcsikém! Tényleg van úgy, hogy csak szülői felügyelettel flúkázhatsz a Kismariska. Ilyenkor együtt indulnak el hazulról, az úton vagy tízszer körbe jár a tekercs, hogy ezt, meg azt, meg úgy meg így; és ha az ürgevis nem tetszik a túlsó oldalon sétáló mamának, akkor egy sasszé, két sasszé, majd a szöveg, hogy gyere indulunk haza! Icuukám. És hetenként ki kell szellőztetnie a selyemszalaggal összekötött stafíringját, és hiába hogy még senki nem morzsázta le az aborszát, minden hónapban ki kell mosnia őket, nehogy megsárguljanak... Szóval ahogy él, az egy téboly. Egy komplett téboly öcsikém!

Mikor mindezt elsorolta, én már a negyedik korsót csokolgattam és neki is csöpögni kezdett a második zsebkendője.

Rendeltem neki egy kávét, persze úgy, hogy megöntöztük a koffeinjét egy fél rummal. Aztán megkérdeztem tőle: hogy az az út, hát arra hogy jöhetett el?

Már a pohártöltőgető mama is javában állígtatta a fülét, amikor aztán hüpp-hüpp, hogy neki évről évre semmi más, csak egy ilyen utazás az élete. Rakja a pénzt, túlórázik, csakhogy szeszaporodjon az az egy hétre, tíz napra való. Hónapról hónapra csak azt a pár napot várja; ezt tervezgeti, s azon izgul, hogy akad-e majd egy olyan barátnője, akivel esetleg a szokásosnál is nagyobb bömbölések után elengedik.

Eddig négy országban járt. Ahogy elszövegelte, mindjárt először a krakkói úton rájött: milyen jó dolog is amúgy, együtt vonatozni a maga fajtáival. Hogy azok a dumák, meg az a sok-sok esztelenkedés! Meg persze, a Jó-zsik, akik mindjárt az első este összelopkodtak minden hálóinget...

Es, hogy hazaért, azt is meg kellett értenie, hogy az az iksz nap, tényleg csak iksz napig tart, mert amikor az egyik csoport-társ valami fénykép miatt elment hozzájuk, a mamája azzal fogadta: a mi családunkhoz csak vasárnap délelőtt szokott jönni bejelentetlen látogató. Szóval érted!

Azt viszont — hiába dagadt meg tőle a fülem vagy huszonöt-szor — én nem értem, hogy ez a szitu tényleg annyira sakk-matt? Hogy tényleg csak évente egyszer kuncoghat a maga módján ez a kis szerencsétlen?

Jó hogy mondtam ezt neki — jó, hogy rábukizott: így, pontosan így van.

S jó, hogy most te is azt kérdezed: éppen az én elsőosztályú főszemélyemnek kellett belebotlania ebbe a gyöngyömgöngyvirágba? Eppen az én tányéromból hiányzott ez a kis zsemlegombóc?

Úgy látszik, éppen nekem írta elő a nagylista! S ha már előírta, hát miért pattognék el előle? Miért nem próbálnám meg itthon is legalább egy szűk hónapra kihúzni azt az aranyos kis kuc-muc nevetést?

Hogy ez a pukkadt táská itt, a fogas alatt? Így van öcsikém, tudatom veled tisztelettel, hogy felköltöttem a Kismariska mellé. Mert igaz, hogy az én nevem után gyorsan odamondják, hogy Jézusmária, de az is igaz, hogy hosszú fennállásom alatt én ennyi esztelenséggel még nem találkoztam. És hát az is igaz, hogy a pszichémet nem tupírozta fel még így senki! Tudod, ahogy lefordult a matracról, amikor azt mondtam neki, hogy repeta bite; meg amilyen gyalult volt a haja, ahogy az Erzsébetbe belépett...

Es hát — ez az egész! Úgy látszik, nekem most jött ki parancsba, hogy ne csak azt mondja egy szoknyásnak; zümm-zümm kismadár.

Kacsingatsz, mi? No jó, hát akkor még egy ampullával! De gyorsan, mert a végén még a kalauz lesz a pénztárosom.